

تاریخ علم

تاریخ علم در اسلام و ایران به روایت دکتر علی اکبر ولایتی (مروزی بر گذشته - بخش ۷۰)

پزشکی در دوران ایلخان مغول - ۱۳

روزنامه «فرهیختگان»، پیش از این در ستونی تحت عنوان «تاریخ علم در اسلام و ایران» به تبیین مباحث علمی و دقیق تاریخ این میحث مهم و مطرح در مجامع علمی روز می‌پرداخت. بن‌ماه‌ی این رشته مقالات، اساساً مباحثی بود که دکتر علی‌اکبر ولایتی در برنامه

تولیزبونی «ایران» از شبکه دوم سیما بیان کرده و سپس بنا به درخواست‌های متعدد اساتید، پژوهشگران و دانشجویان، جهت تبیین دقیق‌تر مباحث و ارائه مستندات این مطالب، برای چاپ در روزنامه، تنظیم کرده بودند. روزنامه «فرهیختگان» در پاسخ به درخواست‌های مکرر خوانندگان، مطابق گذشته به چاپ این مجموعه ادامه خواهد داد. البته به جهت اتصال ویبوستگی مباحث، پیش از شروع مباحث جدید، نگاهی مروروی خواهیم داشت به مباحث گذشته که در همین ستون منتشر خواهد شد.

***

از مشهورترین بلاهایی که بر سر تأسیسات ربع رشیدی آمده، تخریب و انهدام آن به فرمان جلال‌الدین میرانشاه (۸۱۰-۷۶۹ق)، پسر تیمور گورکان است. روی گونسالس کلاویخو (۱۴۱۲م)، جهانگرد اسپانیایی و راوی ماجرا، روایتی معشوش و درهم از تخریب سلطانیه و ربع رشیدی می‌دهد که به‌رغم اشتباهات تاریخی در بیان محل وقوع حادث، فضای کلی ماجرا را به‌دست می‌دهد که با احتیاطات مرسوم تاریخ‌نگاری می‌توان تا حدودی آن را پذیرفت. وی در سفرنامه‌اش (صص ۱۷۲- ۱۷۰)، می‌نویسد: «مسجد و کاخ بسیار بزرگی در بیرون شهر قرار دارد. کاخ مزبور دستگاه‌های متعددی دارد که در گذشته به‌دست یکی از بزرگان [=خواجه رشیدالدین] ساخته شده است و جزاهاش را در آنجا در آرامگاهی پرشکوه به خاک سپرده‌اند. میرانشاه آنگاه فرمان داد تا همه این ساختمان را ویران کنند و به‌فرمان او، جسدبانای این ساختمان عظیم را از گور بیرون کشیدند و همچنان اهانت آمیز آن را گذاشتند تا تلاشی و نابود شود. بعضی می‌گویند این شاهزاده این کارها را به‌سبب جنونی که برو عارض شده بود، انجام داد. اما طبق خبری دیگر، زمانی شنیدند که با خوشبختن سخن می‌گوید که: «به‌راستی، من پسر بزرگ‌ترین مرد جهان هستم. اینک در این شهرهای مشهور چه کاری از من ساخته است که پس از مرگم نام به‌جای بماند؟ بنابراین شروع کرد به ساختمان کردن - اما به‌زودی دریاست که هرچه ساخته است، از آنچه در گذشته ساختند بهتر نیست، چون در این باره اندکی اندیشید، شنیده شد که گفت: «به هرصورت، باید کاری کنم که مرا آیندگان همواره به‌خاطر آورند. فورا دستور داد همه ساختمان‌هایی که از آنها سخن را ندیم ویران کنند تا آیندگان بگویند که «گرچه میرانشاه نتوانست چیزی بسازد، اما در ویران کردن زیباترین ساختمان‌های جهان کامیاب شد». سرانجام خبر به تیمور رسید. او بی‌درنگ برای دیدار فرزند به راه افتاد. چون میرانشاه شنید که پدرش به سلطانیه رسیده است، ریسمانی به گردن آویخت و نزد پدر آمد و ازو بخشایش خواست. تیمور نزدیک بود پسر خویش را هلاک کند، اما خویشان او و وزیران عالی‌مرتب پادریمانی کردند و برای میرانشاه بخشودگی گرفتند. باوجود این، تیمور ملازمان او را گرفت و وی را از مقام نیابت سلطنت ایران خلع کرد. البته هنوز بر سر اینکه روایت تخریب کلاویخو درباره سلطانیه و قبر سلطان محمد خدابنده اولجایتو بوده، یا درباره ربع رشیدی و قبر خواجه رشیدالدین فضل‌الله بحث است. از فحوای سخن کلاویخو چیزی بیش از این مستفاد نمی‌شود. نکته مهمی که در اینجا باید به آن اشاره کرد این است که در ۸۹۶ق، که دولت‌شاه سمرقندی کتاب خود، تذکره الشعراء را می‌نوشته، هنوز عمارات ربع رشیدی از چنان کیفیتی برخوردار بوده که دولت‌شاه آن را در جهان بی‌نظیری می‌دانسته است: «و در تبریز عمارات رشیدی، او ساخته است و از آن عالی‌تر عمارتی در اقلیم نشان نمی‌دهند و بر کتابه آن عمارت نوشته که همانا ویران کردن این عمارت از ساختن عمارت دیگر مشکل‌تر باشد.» همچنین به‌گفته نادر میرزا قاجار (۱۳۰۵-۲۴۲۲ق) در تاریخ و جغرافی دارالسلطنه تبریز (ص ۱۴۲)، پس از مغولان تا دوران صفویه، ربع رشیدی آبادان و محل حکومت بوده است.

پی‌نوشت:

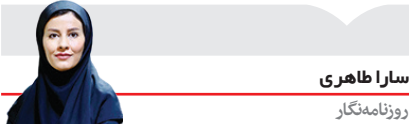
۱- Ruy Gonzalez de Clavijo

۲- با این همه، میرانشاه پس از مرگ تیمور سه سال سلطنت کرد. وی فرزندان بسیار داشت و همه پادشاهان گورکانی هند از نسل وی هستند. ۳- دولت‌شاه سمرقندی، دولت‌شاه بن بختیشاه (۱۳۳۸). تذکره الشعراء، تصحیح ادوارد براون، به کوشش محمد رضانی، تهران، کلاله خاور، ص ۱۶۳.

نیمکت خبر

وام ویژه دکتری به یک میلیون تومان افزایش یافت

وام ویژه دکتری از سقف مبلغ ۷۰۰ هزار تومان در سال ۱۳۹۹ با تصویب هیات‌امتی صندوق پانوجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی وادامه‌یافتن بیماری کرونا، به یک میلیون تومان در سال ۱۴۰۰ افزایش یافت. براساس برنامه زمان‌بندی از پیش اعلام‌شده صندوق رفاه دانشجویان وزارت علوم، فرآیند ثبت‌نام برای دریافت وام ویژه دکتری از منابع این صندوق و منابع بانک توسعه تعاون، از امروز شنبه ۲۸ فروردین‌ماه در پورتال صندوق رفاه دانشجویان آغاز می‌شود. مهلت ثبت‌نام برای دریافت وام ویژه دکتری از منابع صندوق رفاه دانشجویان تا ۲۵ اردیبهشت‌ماه مهلت ثبت‌نام وام از منابع بانک توسعه تعاون تا ۱۵ تیرماه ادامه دارد. هر دو وام ویژه دکتری شامل دانشجویی روزانه مقطع دکتری تخصصی ناپویسته دانشگاه‌های دولتی و مراکز وابسته به دستگاه‌های اجرایی می‌شود. مهلت ثبت‌نام وام‌های نیمسال دوم سال تحصیلی جاری تا پایان این نیمسال (تیرماه) ادامه دارد.

سارا طاهری

روزنامه‌نگار

رسیدن به دانشگاه فناوریانه و حل مساله یکی از اهداف دانشگاه‌های کشور است؛ دانشگاه آزاد اسلامی برای رسیدن به این هدف چندی است که معاونت تحقیقات، فناوری و نوآوری را تأسیس کرده تا برای ترویج نوآوری و کارآفرینی در کشور اقدامات موثری انجام دهد. سراهای نوآوری هم‌ذیل این هدف راه‌اندازی شد تا زیست‌بوم فناوری توسعه پیدا کند. سراهای نوآوری شامل مراکز رشد، صاحبان سرمایه، شتاب‌دهنده‌ها و پارک‌های علم و فناوری است و استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان در آن فعالیت دارند. درواقع تمرکز اصلی در این سراهای نوآوری اقدامات پژوهشی و فناوریانه است و می‌خواهد دانشگاه آزاد اسلامی را به دانشگاهی کارآفرین، کارآمد و سرآمد تبدیل کند. حالاً دانشگاه آزاد اسلامی در هر استان با توجه به توان واحدهای دانشگاهی خود و البته ظرفیت آمایشی آن استان، چند سراهای نوآوری را ایجاد کرده است. می‌توان گفت سراهای نوآوری سه برنامه اصلی را دنبال می‌کنند؛ برنامه آموزش خلاقیت و شتابدهی، برنامه کارآفرینی و رشد و برنامه تجاری‌سازی و ارزش‌آفرینی سه برنامه‌ای است که توسط سراهای نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی دنبال می‌شود. یکی از این سراهای نوآوری کشت و تجاری‌سازی گیاهان زینتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان است که مجوز تأسیس آن در سال ۹۸ صادر شد. شهرک گلخانه‌ای فرهیختگان دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۹۵ به‌عنوان اولین و بزرگ‌ترین شهرک گلخانه‌ای کاتکوس شمال ایران به وسعت ۵ هکتار با ۳۷ گلخانه سرپوشیده به وسعت ۳۰۰۰ مترمربع آغاز به کار کرد و در ادامه در سال ۹۸ توانست مجوز سراهای نوآوری کشت و تجاری‌سازی گیاهان زینتی را از سوی سازمان مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی کسب کند. سراهای نوآوری کشت و تجاری‌سازی گیاهان زینتی یک نهاد اجتماعی است که از طریق ایجاد شبکه نوآوری شامل آموزش‌های فناوری و خلاقیت و مدارس کسب‌وکار و مراکز نوآوری و شتاب‌دهنده‌ها و مراکز رشد و پارک علم و فناوری و بهره‌گیری از زیرساخت‌های آزمایشگاهی کارگاهی و تحقیقاتی و زیرساخت‌های تجاری‌سازی با تمرکز بر یک حوزه فناوریانه منجر به پیشرفت جامعه می‌شود. برای سراهای نوآوری کشت و تجاری‌سازی گیاهان زینتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان سه‌ماموریت تعریف شده است: توسعه شهرک گلخانه‌ای فرهیختگان به‌عنوان یکی از اجزای اقتصادی بازار فناوری استان گلستان، ایجاد شتاب‌دهنده تخصصی در راستای ماموریت سراهای نوآوری کشت و تجاری‌سازی گیاهان زینتی و افزایش رشد هسته‌ها و واحدهای فناور و شرکت‌های دانش‌بنیان و حمایت از استارت‌آپ‌ها و ایجاد فرآیند تشکیل تیم‌های دانشجویی برای ورود به سرا و ایجاد سامانه‌ای قوی به‌منظور ثبت ایده‌ها و طرح‌های نو و خلاقانه و اشتغال در راستای سیاست‌های مهارت‌افزایی و کارآفرینی دانشگاه نسل سوم سه‌ماموریتی است که برای این سراهای نوآوری در نظر گرفته شده است. گلخانه‌ها هم‌ذیل این سرا در حال فعالیت هستند؛ تفاوت و وجه تمایز گلخانه‌های سراهای نوآوری فرهیختگان در زمینه تولید پرورش کاتکوس و گیاهان و علمی در تولید این گیاهان زینتی است. سراهای نوآوری نسبت به فعالیت‌ها و محصولات تولید شده، نگاه صرف تجاری ندارد. دوشرکت دانش‌بنیان سطح دونیز در حوزه‌های بذر گیاهی در سراهای نوآوری مستقر شده فعالیت می‌کنند. بذرها تولید شده در شرکت‌های دانش‌بنیان سراهای نوآوری در گلخانه‌های سرا کاشته شده و محصولات آنها به بازار روانه می‌شود. بر همین اساس چهارشنبه‌هفته گذشته، وحیدضراحی قائم‌مقام معاونت تحقیقات، فناوری و نوآوری به همراه شهاب نوروزیان سرپرست اداره کل اقتصاد دانش‌بنیان و توسعه سرمایه‌گذاری از سراهای نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان و شهرک گلخانه‌ای فرهیختگان متعلق به این سراهای نوآوری بازدید کردند تا در جریان روند و پیشرفت کار آن قرار بگیرند.

بررسی روند پیشرفت کار سراهای نوآوری در دستور کار معاونت فناوری

به گفته ضراحی یکی از ماموریت‌های تعریف شده در سال جدید بازدید از این سراها خواهد بود. قائم‌مقام معاونت

تحقیقات، فناوری و نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درخصوص این بازدید توضیح داد: «یک بازدید سرزده از سراهای نوآوری کشت و تجاری‌سازی گیاهان زینتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان براساس تفاهم و توافقی که در معاونت فناوری و نوآوری شکل گرفته صورت گرفت؛ درواقع یکی از برنامه‌هایمان بازدید سرزده از سراهای نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی خواهد بود که در طول این یک‌سال و نیم گذشته توانسته‌اند مجوز اخذ کنند.» او با بیان اینکه هدف از این بازدیدها بررسی روند و پیشرفت کار است، توضیح داد: «به عبارت بهتر درصد هستیم تا با بازدید از این سراهای میزبان تحقق توافقات فی‌مابین را مورد بررسی قرار دهیم تا توجه‌شوم توقعات معاونت از این سراهای برآورده شده است یا خیر. معاونت تحقیقات، فناوری و نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی تصریح کرد: «بازدید از این سرا، از تمام قسمت‌ها بازدید به عمل آمد با توجه به شرایط بازار تغییراتی در نگاه، ماموریت و اهداف شهرک گلخانه‌ای فرهیختگان گرگان صورت گرفت و عمده تمرکز به پرورش گیاهان آپارتمانی اختصاص یافت تا از لحاظ تجاری‌سازی و درآمدیابی شرایط بهتری برای دانشگاه ایجاد شود.» او اضافه کرد: «در ابتدا قرار بر این بود تا شهرک گلخانه‌ای فرهیختگان زیرنظر سراهای نوآوری کشت و تجاری‌سازی گیاهان زینتی واحد گرگان مدیریت شود؛ بعد از گذشت چند سال این هدف به شکل مناسبی محقق شده و مدیریت جهادی از سوی سرا بر این شهرک گلخانه‌ای حاکم است و ریل‌گذاری مناسبی نیز در حال شکل‌گیری است.»

تمرکز بر پرورش گیاهان آپارتمانی در شهرک گلخانه‌ای فرهیختگان

ضراحی در ادامه درخصوص جزئیات فعالیت شهرک گلخانه‌ای فرهیختگان نیز صحبت به میان آورد و توضیح داد: «شهرک گلخانه‌ای فرهیختگان در زمینه تولید پرورش کاتکوس و گیاهان مشابه فعالیت می‌کند که با توجه به شرایط بازار تغییراتی در نگاه، ماموریت و اهداف شهرک گلخانه‌ای فرهیختگان صورت گرفت و عمده تمرکز به پرورش گیاهان آپارتمانی اختصاص یافت. درواقع با تغییر این ماموریت به دنبال این هستیم تا از نظر تجاری‌سازی و درآمدیابی شرایط بهتری برای دانشگاه ایجاد شود.» او تصریح کرد: «امیدوارم در آینده نزدیک سراهای نوآوری کشت و تجاری‌سازی گیاهان زینتی واحد گرگان نقش بسزایی در درآمدیابی غیرشهریه‌ای دانشگاه ایفا کند.» معاونت تحقیقات، فناوری و نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی درخصوص هسته‌های فناور در این سراهای نوآوری تأکید کرد: «هسته‌های فناور در سراهای نوآوری کشت و تجاری‌سازی گیاهان زینتی واحد گرگان وجود دارد که البته به دنبال این هستیم تا هسته‌های بیشتری شکل بگیرد. اما در مجموع می‌توان گفت تاکنون تنها دو تا سه هسته فناور به ما معرفی شده است. البته با توجه به شرایط ایجاد شده به واسطه شیوع ویروس کرونا و بروکراسی حاکم بر دانشگاه، در مجموع شرایط موجود قابل قبول است.» او معتقد است ایجاد زیرساخت‌ها و استقرار چارت سراهای نوآوری یکی از ملزومات

خواهد بود. او توضیح داد: «در بازدید از سراهای نوآوری واحد گرگان از مسئولان این سرا درخواست شد تا حساب بانکی مستقل به سراهای نوآوری اختصاص پیدا کند و این سراهای نوآوری کمیسیون معاملات مستقلی داشته باشد. معتمد این مهم درخصوص گلخانه و گیاهان زینتی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند؛ چراکه اگر تصمیمات در زمان لازم اتخاذ نشود احتمال از بین رفتن سرمایه و گیاهان وجود دارد. به همین دلیل بستر برای رئیس سرا جهت خریدهای مورد نیاز و تأمین نیازهای گلخانه باید از محل تنخواه تأمین شود. در نهایت امیدوارم این موانع از طریق مکاتبات لازم‌میان معاونت تحقیقات، فناوری و نوآوری و همچنین واحد گرگان برطرف شود.»

نشر دانش و درآمدیابی غیرشهریه‌ای رسالت راه‌اندازی سراهای نوآوری

شهاب نوروزیان، سرپرست اداره کل اقتصاد دانش‌بنیان و توسعه سرمایه‌گذاری دانشگاه آزاد اسلامی نیز در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درخصوص این سراهای نوآوری توضیح داد: «سراهای نوآوری واحد گرگان یک سراهای گلخانه‌ای است که در راستای توسعه فناوری کشت‌ورزی و گلخانه‌ای مجوز گرفته است. در این سراهای نوآوری حدود ۳ هکتار گلخانه برای تربیت و پرورش گل‌های زینتی زیرکشت رفته است.» او اضافه کرد: «در حال حاضر انواع نمونه‌های مختلف گل‌های زینتی از جمله گل‌های آپارتمانی و گل‌های مختص فضای باز در این سرا پرورش داده می‌شود؛ در این سرا حتی نهال نیز پرورش داده می‌شود و از روش‌های خوبی برای پرورش گل‌ها و نهال‌ها استفاده شده تا جایی که حتی کودهای دست‌ساز نیز در این سراهای نوآوری تهیه می‌شود.» سرپرست اداره کل اقتصاد دانش‌بنیان و توسعه سرمایه‌گذاری دانشگاه آزاد اسلامی تصریح کرد: «به‌طور مثال برخی از کودها و بذرها پیش از این از کشورهای دیگر از جمله کشور هلند تهیه می‌شد که با راه‌اندازی این سراهای نوآوری این اقدامات انجام می‌شود که پیشرفت خوبی نیز داشته است.» نوروزیان با بیان اینکه در این سراهای نوآوری تلاش شده است که به بحث کشت بافت نیز ورود پیدا کنند بیان کرد: «البته این موضوع نیازمند تأمین اعتبارات است که بتوانند فضای را برای کشت بافت نیز تهیه کنند. مدیر سراهای نوآوری گیاهان زینتی دانشگاه آزاد اسلامی گرگان و سایر اعضای که در این سران مشغول به فعالیت هستند با انگیزه‌ی پای کار ایستاده‌اند و حتی بحث کارآفرینی که مورد نظر مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی است را مدنظر قرار داده و اشتغال‌زایی نیز ایجاد کرده‌اند.» او درخصوص فلسفه تشکیل سراهای نوآوری نیز صحبت به میان آورد و گفت: «با راه‌اندازی سراهای نوآوری تلاش داریم بستری فراهم شود تا ایده‌های فناوری تبدیل شده و تجاری‌سازی شود. این بستری در حوزه‌های مختلف وجود دارد. به‌طور مثال در گلخانه دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان ایده‌های مختلفی در حوزه گیاهان زینتی وجود دارد که این ایده‌ها تجاری‌سازی می‌شود.»

است؛ اولین رسالت بحث ترویج دانش بوده که رسالت دانشگاه است. دومین رسالت درآمدیابی غیرشهریه‌ای است؛ به‌عنوان نمونه در حال حاضر گلخانه دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان به این بحث ورود پیدا کرده و از این گلخانه به درآمدیابی نیز رسیده است.» سرپرست اداره کل اقتصاد دانش‌بنیان و توسعه سرمایه‌گذاری دانشگاه آزاد اسلامی اضافه کرد: «اکنون بازدید از سراهای نوآوری واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در دستور کار قرار گرفته است؛ هفته گذشته نیز در سفر به باسوج از چندین سراهای نوآوری بازدید کرده و بستری برای اعطای مجوز سراهای نوآوری مورد بررسی قرار گرفت. در ادامه نیز بازدید از سایر سراهای نوآوری در دست‌اندر کار است تا ببینیم تا چه میزان در راستای اهداف تعیین شده حرکت کرده‌اند.»

توسعه کمی و کیفی سراهای نوآوری در سال ۱۴۰۰

نوروزیان درخصوص اولویت‌های اداره کل اقتصاد دانش‌بنیان و توسعه سرمایه‌گذاری دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۴۰۰ نیز صحبت به میان آورد و توضیح داد: «در سال جدید ۳ اولویت تعریف شده که یکی از این اولویت‌ها در راستای فعالیت‌های سراهای نوآوری است. به دنبال این هستیم تا این سراهای به‌صورت کمی گسترش دهیم. در حال حاضر به حدود ۳۰ سراهای نوآوری مجوز داده شده و به دنبال این هستیم تا انواع سراهای نوآوری مجوزهای مختلف دیگر که دارای مقیاس هستند بررسی کرده و به آنها مجوز دهیم.»

او تصریح کرد: «همچنین بحث کیفی‌سازی و نظارت و ارزیابی سراهای نوآوری را به‌عنوان دومین اولویت کاری در سال جدید در دستور کار قرار داده‌ایم تا بتوانیم آنها را در راستای اهداف خود توانمند کنیم.»

مدیریت سامانه طرح‌های دانش‌بنیان در دستور کار قرار گرفت

او درخصوص اولویت دوم نیز صحبت به میان آورد و گفت: «بحث مدیریت سامانه طرح‌های دانش‌بنیان را نیز در دستور کار قرار داده‌ایم؛ این سامانه قرار است به نوعی حد واسط طرح و ایده و سرمایه‌گذاری باشد. به عبارت بهتر قرار است مسیر ارزیابی، ارزش‌گذاری و نظارت بر روند پیشرفت طرح‌ها و پروژه‌ها در این سامانه صورت گیرد.» سرپرست اداره کل اقتصاد دانش‌بنیان و توسعه سرمایه‌گذاری دانشگاه آزاد اسلامی با بیان اینکه بحث نظام عرضه و تقاضای یکی دیگر از اولویت‌های کاری مان در سال جدید خواهد بود، ادامه داد: «نظام عرضه و تقاضا قرار است در بستر اینترنت و فضای مجازی شکل گرفته و عرضه و تقاضا را در حوزه‌های دانش‌بنیان در دانشگاه آزاد اسلامی نظم‌دهی کند. شکل کار به این صورت است که اگر محصول دانش‌بنیانی در دانشگاه آزاد اسلامی تولید می‌شود که واحدهای دانشگاه به آن نیازمند هستند باید بستری را فراهم کنیم تا نیازهای واحدهای دانشگاهی از خود محصولات دانشگاه آزاد اسلامی مرتفع شود.»

برگزاری ۲۴ ساعته آزمون و دروس معارف به‌صورت مجازی

مرتضی فاضلی در گفت‌وگو با مهر با اشاره به نحوه ارزیابی دروس معارف گفت: «پنج تا هشت نمره از این دروس در سامانه آموزش مجازی دانشگاهیان نهاد به‌عنوان فعالیت کلاسی مکمل ۱۲ نمره با تدریس اساتید در سامانه آموزش مجازی دانشگاه‌ها ثبت شد، البته اینکه چه نمره‌ای اختصاص داده شود در اختیار استاد و مدیر گروه معارف هر دانشگاه است.» رئیس مرکز آموزش مجازی دانشگاهیان نهاد نمایندگی رهبری در دانشگاه‌ها ادامه داد: «استاد و مدیر گروه معارف هر دانشگاه می‌توانند نسبت نمره را براساس اقتضات آن روز هر دانشگاه تنظیم کنند، ولی در مجموع نمره به‌صورت ترکیبی است.» وی افزود: «خوشبختانه بیش از ۹ میلیون آزمون در سامانه آموزش مجازی دانشگاهیان نهاد برگزار شده که این عدد بسیار خوبی است و زیرساخت‌ها در سامانه آموزش مجازی نهاد براساس استانداردهای روز دنیا آماده شده و قطعی اینترنت نداشتیم. آزمون‌ها و دروس معارف در ۲۴ ساعت شبانه‌روز و هفت روز هفته، برخلاف سامانه رایج دانشگاه‌ها که در ساعت مشخص کلاس‌ها تشکیل می‌شود دایر بوده و به‌صورت ۲۴ ساعته در خدمت دانشجویان هستیم.»